

ÇALIŞMA HASTALARI (x)

James R. STEVENS

Çeviren :
Doç. Dr. Şan ÖZ-ALP

Hergün milyonlarca Amerikalı geç saatlere kadar çalışmaktadır. Bu insanlar bu gece, yarın gece, daha sonraki gece ve belki de Cumartesi ve hatta Pazar günü bile çalışacaklardır.

Mecbur oldukları için mi? Hayır. İşlerinden ayrı kalmaya tahammül edemedikleri için çalışacaklardır. Bunların tatile çıktıklarına veya izin aldıklarına pek az tesadüf edilir. Kumarbazlar, alkolikler ve herhangi bir şeye müptelâ olanlar gibi bu kimseler de çalışma müptelâsıdır. Bunlara çalışmaoluk de diyebiliriz (xx).

Çalışmaoluk, herkesten önce büroya gelen ve herkes evine dağıldıktan çok sonra işini terkeden ve şişkin bir el çantası taşıyan kimsedir. Öğle yemeklerini masasında çalışırken yer. Hafta sonlarını ve tatilleri geç kalmış işleri yetiştirmek için bürosunda geçirir. Hazırladığı projeleri daima vaktinden önce bitirir. Her konuda bilgi sahibidir. Üst yönetim tarafından hayranlıkla, bir üstleri tarafından şüpheyle ve aynı sevide olduğu meslektaşlarıyla asları tarafından da nefretle karşılanır.

(x) **Management Review** (Eylül 1972).

(xx) Bu kelime İngilizce **workaholic**'in karşılığı olarak kullanılmıştır.

Çalışmaolizm aile hayatını ve evliliği mahvedebildiği, arkadaşlıkları zayıflatabildiği gibi bir kimseye sıhhatini bile kaybettirebilir. Bu nedenle çalışmaolizm firma için de zararlıdır.

Bir profesör bunlar hakkında «Çalışmaolizm kendilerini yerleri dolduramaz kimseler durumuna getirmek için durmadan çalışan, yetkilerinin bir kısmını astlarına devretmeyi reddeden, hayranlık duyulacağı veya sevileceği ya da hiç olmazsa kıskanılacağı ümidiyle gösteriş yapmaya çalışan kimselerdir» demektedir.

Büyük bir firmanın Personel Müdürü, bu tür bağlılığın firmaya fazla bir kâr sağlamadığını belirterek «Bunlar herşeyi kendilerine saklarlar. Bay Beyin olmaktan büyük zevk duyarlar. Genel Müdürün yalnız kendilerinin cevaplayabileceği bir soru sorması kadar onları hiç bir şey memnun edemez. Ancak hastalandıkları ya da işi bıraktıkları zaman bunların yaptığı işleri düzene sokmak için firmanın bir düzine elemanı görevlendirmesi gerekir.» demektedir.

Başka bir üst yönetici de, çalıştığı firmada önemli bir mevkide bulunan bir çalışmaolizm'in ciddi bir kalp rahatsızlığı geçirmesinden sonra meydana gelen olayları şu şekilde anlatmaktadır: «Genel Müdür, geçici olarak sözü geçen kişinin işini üç kişi arasında bölüştürdü. Bunlardan bir tanesi de bendim. Kısa zamanda görevini üzerimize aldığımız elemanın inanılmaz miktarda iş yaptığını ve astlarına ancak önemsiz işleri bıraktığını keşfettik. Yaptığı işleri bulup çıkartmak için altı hafta tam bir keşmekeşlik içinde çalıştık.»

Özellikle yüksek mevkilerde bulunan kadınların, erkeklerin hakim olduğu bir dünyada, kendilerini gösterebilme hissini etkisi altında çalışmaolizm durumuna gelmelerine sık sık rastlanır. Bu tür kadınların uzun saatler çalışarak, sık, sık seyahat ederek ve normalin üzerinde bir çaba göstererek enerjilerinin sonuna kadar kendilerini zorladıkları görülür. Bunlar çalıştıkları firmadaki hatta rakip firmalardaki meslektaşları tarafından hayranlıkla karşılanırlar. Bunların çalışma güçlerinin kaynağı da işte bu hayranlık duygusudur.

İşletmelerde çalışmaolizmlerin bulunmasının iyi veya kötü olması, bunların işletme için mi yoksa kendileri için mi çalıştıklarına bağlıdır. Bunlar bir ast olarak, üstlerine itibar kazandırırılar. Ancak üst durumunda buldukları zaman da, astlarının yetiştirme ve yaratıcı olma imkânını geniş ölçüde sınırlarlar.

Yöneticilerin çoğu, çalışmaolizmlerin günde sekiz saatten fazla çalışmadan da verilen işleri en iyi şekilde yapabilecekleri ve ilerlemek için her imkân-

na sahip olacakları görüşünde birleşmektedirler. Bir yönetici bunlar için «Bu gibi elemanlar, normal iş saatlerinde işlerini bitirirlerse benimle çalışmaya devam edebilirler. Fakat bir eleman her gece büroda çalışırsa, bu kimsenin ya kaabiliyetsiz olduğunu veya kendisine çok iş verildiğini düşünür, ya da ne yapmak istediğini merak etmeye başlarım.» demektedir.

Üst basamaklarda bulunan çalışmaolıkların, her türlü bilgiyi elde etme isteklerinden doğan vesveselerini tatmin etmek, fazla mesai gerektirdiği ve kırtasiyeyi arttırdığı için firmaya pahalıya mal olur. Normal mesai saatlerinde görevlerini dürüst olarak yerine getirenler çalışmaolik bir üste ayak uyduramadıkları gibi kısa zamanda da maneviyatlarının bozulduğu görülür.

Hangi taraftan bakarsanız bakın çalışmolizm, hem çalışmaolik'in kendisi hem de çalıştığı firma için kötü bir şeydir. Bu konuda bir yazarın çalışmaolik birine söylediği şu sözdeki gerçek payı inkâr edilemez: «Oğlum, çok çalışmayı hemen bırak. Bu şekilde kazanamazsın. Senin başarın diğer insanlara seni sevdirmez. Senin yapman gereken şey diğerlerine başarı imkânını sağlamak olmalıdır.»